

Lage MINAS-overschotten in 1998 voor Lagekostenbedrijf

Michel de Haan en Kees Jagtenberg

Eind 1997 is het Lagekostenbedrijf op de Waiboerhoeve van start gegaan. De hoofddoelstelling is een kostprijs halen van rond de 75 cent per kg melk. In 1998 was deze nog ruim 77 cent. Belangrijk zijn ook de milieudoelstellingen. In 1998 moesten de verliesnormen van 2002 gehaald worden. Deze zijn met gemak gehaald. Het stikstofoverschot was 183 kg per ha en het fosfaatoverschot 21 kg per ha. Het bleek in 1998 dus mogelijk om lage MINAS-overschotten te realiseren bij een lage kostprijs.

In 1998 is MINAS, het MINeralen Aangifte Systeem, gestart. Bedrijven met meer dan 2,5 GVE (grootvee eenheden) per ha zijn verplicht een mineralenboekhouding bij te houden. Bedrijven met stikstof- en fosfaatoverschotten die hoger zijn dan de geldende verliesnormen, moeten heffing betalen. Tot 2000 is de verliesnorm voor stikstof op grasland 300 kg per ha en op bouwland 175 kg per ha (zie ook tabel 1). De verliesnorm voor fosfaat is gelijk voor gras- en bouwland en bedraagt 40 kg per ha. Kunstmestfosfaat geldt tot 2000 niet als aanvoerpost in de MINAS-boekhouding. Voor het lagekostenbedrijf was het doel om in 1998 al aan de verliesnormen van 2002 te voldoen. Dit is 250 en 125 kg stikstof per ha voor respectievelijk grasland en bouwland en 30 kg per ha voor fosfaat. Tabel 1 geeft een overzicht van de voorgestelde verliesnormen voor stikstof en fosfaat.

Geen MINAS-heffing

Het Lagekostenbedrijf heeft een melkquotum van 400.000 kg. De oppervlakte is 32 ha. Het quotum per ha is dan 12.500 kg. Bij deze oppervlakte moet het bedrijf zelfvoorzienend

voor ruwvoer zijn. Gemiddeld zijn in 1998 51 koeien gemolken en waren 27 stuks jongvee aanwezig op het bedrijf. Dit zijn ruim vijf stuks per tien melkkoeien. Met twee GVE per ha is tot 2000 nog geen MINAS-boekhouding verplicht en is over 1998 ook geen heffing verschuldigd. Tabel 2 laat de mineralenbalans volgens MINAS voor het jaar 1998 zien. Bij vijf ha maïs en 27 ha grasland is de stikstofverliesnorm, vanaf 2002, 230 kg per ha. De verliesnorm voor fosfaat is 30 kg per ha. De gerealiseerde overschotten voor stikstof en fosfaat zijn respectievelijk 183 en 21 kg per ha. Duidelijk is dat deze overschotten fors lager zijn dan de verliesnormen van 2002. Met de huidige overschotten is een heffing in 2002 dus ook nog niet aan de orde. Ter vergelijking: de DELAR-bedrijven lieten in boekjaar 1997/1998 een MINAS-stikstofoverschot zien van 280 kg per ha en een fosfaatoverschot van 48 kg per ha. Het Lagekostenbedrijf scoorde dus aanmerkelijk beter. Kanttekeningen hierbij zijn wel dat het quotum per ha voor de DELAR-bedrijven gemiddeld 1000 kg hoger was en dat voor deze bedrijven geen stimulans aanwezig was om tot de normen van 2002 te gaan.

Tabel 1 Verliesnormen voor stikstof en fosfaat (kg/ha), die vanaf de weergegeven jaren voorgesteld zijn

Jaar:	1998	2000	2002 ¹	2002-verscherpt ²	2008 (eindnorm)
Stikstof: - grasland	300	275	250	220	180
- bouwland	175	150	125	110	100
Fosfaat:	40 ³	35	30	30	20

¹ verliesnormen, die in de loop van 1997 voorgesteld zijn

² verscherpte verliesnormen, voorgesteld in februari 1999

³ exclusief kunstmestfosfaat

Tabel 2 MINAS-balans van het Lagekostenbedrijf over 1998

Aanvoer	N (kg/ha)	P ₂ O ₅ (kg/ha)
Krachtvoer	61	23
Kunstmest	204	27
Totaal	265	50
Afvoer	N (kg/ha)	P ₂ O ₅ (kg/ha)
Vee	7	4
Melk	65	25
Diervelies ¹⁾	10	—
Totaal	82	29
Overschot (kg/ha)	183	21
<i>Verliesnorm 2002</i>	<i>230</i>	<i>30</i>

¹⁾ een deel van de stikstof die dieren uitscheiden zit niet alleen in de mest, maar verdwijnt in de vorm van gasen in de lucht. Bij het opmaken van de MINAS-balans gelden deze verliezen als afvoerpost

Weinig krachtvoer en kunstmest

Belangrijke oorzaken voor de lage overschotten in 1998 zijn de geringe aanvoer van krachtvoer en kunstmest. Tabel 2 laat zien dat de aanvoer van stikstof met krachtvoer en kunstmest respectievelijk 61 en 204 kg per ha bedroegen. Voor krachtvoer heeft het lagekostenbedrijf een doelstelling om niet meer dan 1300 kg per koe per jaar te gebruiken. Dit is weinig, zeker met de wetenschap dat de DELAR-bedrijven in boekjaar 97/98 gemiddeld 2400 kg krachtvoer per koe nodig hadden.

Het gebruik van kunstmest is beperkt gebleven door een bemestingsadvies voor het bedrijf op te stellen en dit nauwkeurig uit te voeren.

Verder bestaat het grasland voor een belangrijk deel uit klaver. Klaver bindt stikstof uit de lucht, waardoor de kunstmestgift beperkt kan blijven. Deze stikstofbinding hoort niet bij de aanvoerposten van de MINAS-balans.

Fosfaatkunstmest is gebruikt omdat veel percelen een fosfaattoestand van 'laag' of 'vrij laag' hebben.

Beperkte afvoer

De jongveebezetting is op het lagekostenbedrijf bewust laag gehouden. Hierdoor blijft de mineralenaanvoer weliswaar laag, maar is ook de

afvoer van mineralen met vee beperkt. Verder is het eiwitgehalte met 3,31 % het afgelopen jaar ook vrij laag geweest, zodat de afvoer van stikstof met melk ook beperkt was. Ter informatie: 0,1 % meer eiwit in de melk levert voor het lagekostenbedrijf circa 3 kg per ha extra stikstofafvoer op.

Een deel van de stikstof die dieren uitscheiden komt niet in de mest, maar verdwijnt rechtstreeks in de lucht. Dit zogenaamde diervelies (tabel 2) geldt als afvoerpost op de MINAS-balans en komt voor 1998 op 10 kg per ha uit.

Doelstelling 1999 scherper

De doelstelling van 1998 voor MINAS is met gemak gehaald. Bij een lage kostprijs van 77 cent per kg melk bleek het mogelijk om lage mineralenoverschotten te realiseren. Ondanks de vele problemen met het natte weer, was 1998 een groeizaam jaar. Grote hoeveelheden voer zijn gewonnen, zodat voeraankoop niet in beeld kwam. Ook de organische mest is goed benut. Voor MINAS was 1998 dus een gunstig jaar.

In 1999 willen we wederom een lage kostprijs realiseren samen met lage MINAS-overschotten. Omdat in 1998 de doelstelling gehaald is, komt de 'lat' in 1999 hoger te liggen. Het doel voor 1999 is om te voldoen aan de verscherpte normen van 2002 (tabel 1). De verliesnormen voor stikstof is dan 198 kg per ha bij 6,5 ha snijmaïs. Voor fosfaat blijft de verliesnorm 30 kg per ha.

Het Lagekostenbedrijf voldoet makkelijk aan de MINAS-normen van 2002.

